

การบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถาน
ประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ตำบลน้ำอ้อย อำเภอห้วยคีร์ จังหวัดนครสวรรค์
Management, Community Involvement and Sustainable Development
of Historic Sites History Measure was Inconspicuous
Tumbon Ta Num Oi 's Nakhon Sawan district

วรรณมาพะ เกษรดอกไม้*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ ที่ได้รวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การศึกษาจากเอกสาร แบบสอบถาม และการประชุมกลุ่ม (Focus Groups) เพื่อได้ข้อมูลที่เป็นจริงเป็นวิธีหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ ที่มีทั้งหมด ๒,๘๖๒ คน (ข้อมูลการจัดทำ จปฐ.ของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อย พ.ศ.๒๕๕๕) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจำนวน ๓๔๑ คน จากจำนวนประชากร จำนวน ๒,๘๖๒ คนโดยใช้ตารางแสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan โดยใช้การสุ่มแบบโควตา เพื่อทำการแจกแบบสอบถาม และใช้การประชุมกลุ่ม (Focus Groups) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ราษฎรชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น เจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ ตัวแทนภาคประชาชนจากชาวบ้านหมู่ ๔ หมู่ ๘ ตำบลท่าน้ำอ้อยและหมู่ ๖ ตำบลม่วงหัก เพื่อศึกษาการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์ วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับการบริหารจัดการของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำหรือการสั่งการ มีระดับการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมมากที่สุด

* อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ e-mail: Wanmaka.k@hotmail.com

รองลงมา ได้แก่ ด้านการควบคุม มีระดับการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมอันดับที่สอง
ต่อมาคือ ด้านการจัดการองค์การอันดับที่สาม และด้านการวางแผน อันดับสี่ ตามลำดับ

แนวทางการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของ
โบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ แยกเป็นรายด้านได้
ดังนี้

๑. การประชาสัมพันธ์ (Public relation) ตามสื่อต่างๆ ในการจัดกิจกรรมและสืบสาน
ความเป็นมาของสถานโบราณประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน

๒. การปลูกฝังจิตสำนึก (Conscious) ในการมองเห็นถึงคุณค่าของสถานประวัติศาสตร์
วัดเขาไม้เดน โดยการให้ผู้สูงอายุมาเล่าเรื่องราวที่มาของสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ให้
เยาวชนได้รับทราบเพื่อสืบทอดเรื่องราวต่อไป

๓. การเสียสละเพื่อส่วนรวม (Sacrifice for Public) ของชาวบ้านในการจัดเวรยามเพื่อ
ทำการดูแล บำรุงรักษา สถานโบราณประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน

๔. งบประมาณที่เพียงพอ (Budgeting) เพื่อการดำเนินการส่งเสริมอาชีพของคนใน
ชุมชนให้มีรายได้มากขึ้นและมีกิจกรรมที่เน้นให้ประชาชนให้มีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมดูแลและ
ทำการติดตามผลการดำเนินการของทางราชการที่มากขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารจัดการชุมชน, พัฒนา, โบราณสถานประวัติศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of this research were: to study the level of the community management with the participation for the sustainable development of historical monuments at Wat Khao Mai Den, Tha Nam Aoi Sub-district, Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province and to study the ways for the community management with the participation for the sustainable development of historical monuments at Wat Khao Mai Den, Tha Nam Aoi Sub-district, Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province.

This research applied the Mixed Method Research consisting of the qualitative and quantitative research. The tools of the research were the questionnaire and the focus groups. The sample of the research was 341 people from 2,862 people living in Tha Nam Aoi Sub-district, Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province by the sampling table of Krejcie and Morgan for answering the questionnaires. The informants for the focus group were the community leaders, the government officers and the representatives of the people by the purposive

sampling to study the community management with the participation for the sustainable development of historical monuments at Wat Khao Mai Den, Tha Nam Aoi Sub-district, Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province.

Results of the Research

Overall, the level of the community management with the participation for the sustainable development of historical monuments at Wat Khao Mai Den, Tha Nam Aoi Sub-district, Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province was at the middle level ($\bar{X} = 2.51$). When considering each aspect, it was found that the leading or directing had the highest level of the participation ($\bar{X} = 2.83$). Second, the controlling had the level of the participation at $\bar{X} = 2.56$. Third, the organizing had the level of the participation at $\bar{X} = 2.39$. Last, the planning had the lowest level of the participation ($\bar{X} = 2.26$).

The ways for the community management with the participation for the sustainable development of historical monuments at Wat Khao Mai Den, Tha Nam Aoi Sub-district, Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province were:

1. Public relation through the media in doing the activities, inheriting the background of the historical monuments at Wat Khao Mai Den.
2. Conscious in appreciating in the historical monuments at Wat Khao Mai Den by the storytelling of the elders about the background of the historical monuments at Wat Khao Mai Den to the youth.
3. Sacrifice for public should make a sacrifice for the public of the people in relaying to maintain the historical monuments at Wat Khao Mai Den.
4. Budgeting sufficiently to promote the occupation of the people in the community and the activities that focused on the role of the people in controlling and following up in the working of the public

Keyword: Management, Development, Historical Monuments Community.

๑. บทนำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ที่มียุทธศาสตร์การพัฒนาคู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม โดยการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาพัฒนาคน สร้างค่านิยมให้คนไทยภูมิใจในวัฒนธรรมไทย และยอมรับ

ความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ลดปัญหาความขัดแย้งความคิดและสร้างความ
เป็นเอกภาพในสังคม ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม
และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านข้อมูลข่าวสาร สถานโบราณประวัติศาสตร์หรือสิ่งก่อสร้างที่เกิดขึ้น
ในประวัติศาสตร์กว่า ๑๐๐ ปี ถือเป็นประโยชน์ในทางศิลปะประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี และเป็น
สิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของไทยที่มีวัฒนธรรมที่ดงามมาหลายสมัย โดยเฉพาะ
โบราณสถานวัดโคกไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ ที่กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้น
ทะเบียนโบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ที่สมควรอนุรักษ์ไว้เป็น
สมบัติของชาติโดยเฉพาะชาวตำบลท่าน้ำอ้อย ต่างมีความภูมิใจในโบราณสถานแห่งนี้ แต่ปัจจุบันได้
ประสบกับสภาพปัญหาทั้งในด้านสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีการบุกรุกสถานที่ของ
โบราณสถาน อีกทั้งการถูกลืมเลือนจากคนในท้องถิ่น หรือไม่เป็นที่รู้จักของเยาวชนและพี่น้องของ
ชาวไทยรุ่นหลัง และจากคำบอกเล่าของชาวบ้านบริเวณใกล้เคียง กล่าวว่า มีผู้นำสิ่งปฏิมากรรมจาก
ส้วมไปทิ้งในบริเวณสถานเมืองบน ทั้งยังมีขยะมูลฝอย การสร้างที่อยู่อาศัย ทำการเกษตร ตัดไม้ ขุด
ตักดิน และขุดค้นหาวัตถุโบราณ หากปล่อยไว้เช่นนี้ต่อไปโบราณสถานแห่งนี้อาจถูกทำลายหรือ
สาบสูญได้

๒. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. ศึกษาระดับการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนของ
โบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์

๒. ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของ
โบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์

๓. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

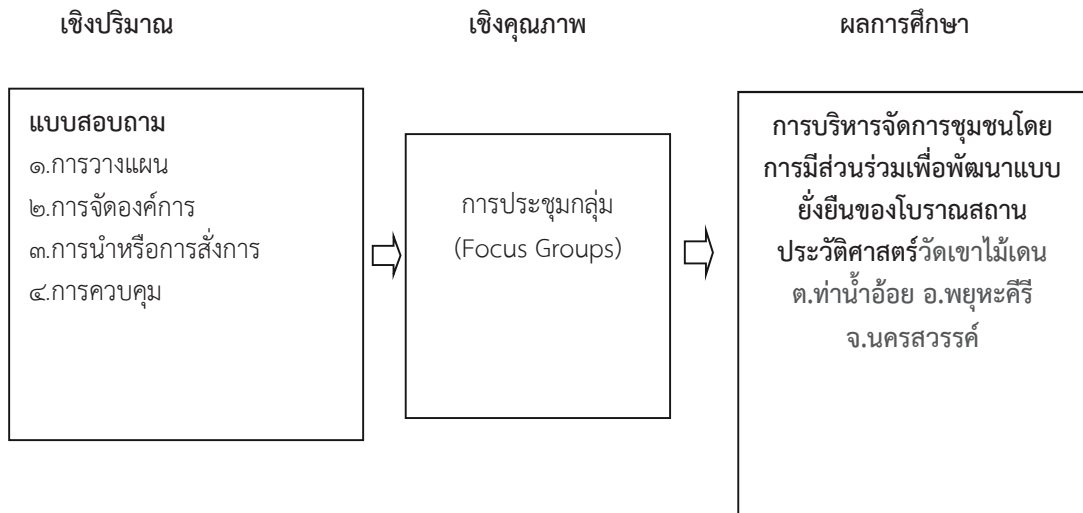
ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถกำหนดขอบเขตการวิจัย เฉพาะเนื้อหาการบริหาร
จัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี
จ.นครสวรรค์ ที่มีทั้งหมด ๒,๘๖๒ คน (ข้อมูลการจัดทำ จปฐ.ของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อย
พ.ศ.๒๕๕๕)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจำนวน ๓๔๑ คน จากจำนวนประชากร จำนวน
๒,๘๖๒ คนโดยใช้ตารางแสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan โดยใช้การสุ่ม
แบบโควต้า

๔. กรอบการศึกษา

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๑. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ เชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ ที่มีทั้งหมด ๒,๘๖๒ คน (ข้อมูลการจัดทำจปฐ.ของเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อย พ.ศ. ๒๕๕๕) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจำนวน ๓๔๑ คน จากจำนวนประชากร จำนวน ๒,๘๖๒ คนโดยใช้ตารางแสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan โดยใช้การสุ่มแบบโควตา

เชิงคุณภาพ

ใช้การประชุมกลุ่ม (Focus Groups) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทางการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากจำนวนประชากรใน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ ทั้งสิ้น ๒,๘๖๒ คน คือ

๑. ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ราษฎรชาวบ้าน

๒. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น เจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่รับผิดชอบ

๓. ตัวแทนภาคประชาชนจากชาวบ้านหมู่ ๔ หมู่ ๘ ตำบลท่าน้ำอ้อยและหมู่ ๖ ตำบลม่วงหัก

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ ๑. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ. นครสวรรค์ใช้แบบสอบถาม

วัตถุประสงค์ข้อ ๒. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ ใช้การประชุมกลุ่ม (Focus Groups)

๔. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

เชิงปริมาณ

โดยนำแบบสอบถามที่ทำการเก็บรวบรวมทั้งหมด จำนวน ๓๔๑ ชุด มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องคำนวณ ใช้สถิติร้อยละ(Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มาวิเคราะห์ผลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย สำหรับด้านความคิดเห็นในการให้คะแนนความเห็นโดยกำหนดค่าของความเห็น ดังนี้

ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ได้แก่

๕ หมายถึง มีการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระดับมาก

๓ หมายถึง มีการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระดับน้อย

๑ หมายถึง มีการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

การกำหนดค่าเฉลี่ยของระดับคะแนน มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐ = มีการบริหารจัดการชุมชนโดยมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๙ = มีการบริหารจัดการชุมชนโดยมีส่วนร่วมระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๙ = มีการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ - ๒.๔๙ = มีการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๔๙ = มีการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

เชิงคุณภาพ

โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ถึงแนวทางการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ. นครสวรรค์

๖. ผลการวิจัย

๑. ศึกษากระบวนการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์

ระดับการบริหารจัดการของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำหรือการสั่งการ มีระดับการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการควบคุม มีระดับการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วม อันดับที่สองต่อมาคือ ด้านการจัดการองค์การอันดับที่สาม และด้านการวางแผน อันดับที่ยี่สี่ ตามลำดับ

ด้านการวางแผน อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการบริหารจัดการสูงสุด คือ ชุมชนมีการบริหารจัดการการตัดสินใจหาวิธีการที่ดีที่สุดที่ทำให้เป้าหมายนั้นบรรลุผลสำเร็จในการพัฒนาโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน และข้อที่มีระดับการบริหารจัดการต่ำสุด คือ สิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กรมีอิทธิพลต่อการวางแผนเพื่อพัฒนาโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน

ด้านการจัดองค์การ อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการบริหารจัดการสูงสุด คือ คณะกรรมการได้ทำการตรวจสอบการดำเนินงานเป็นระยะๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงไป และข้อที่มีระดับการบริหารจัดการต่ำสุด คือ ชุมชนมีการบริหารจัดการการจัดวางทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน

ด้านการนำหรือการสั่งการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการบริหารจัดการสูงสุด คือ ชุมชนมีการบริหารจัดการนำเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน และข้อที่มีระดับการบริหารจัดการต่ำสุด คือ การนำและการสั่งการ ของผู้บริหารมีการมุ่งใจที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน

ด้านการควบคุม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการบริหารจัดการสูงสุด คือ ชุมชนมีการบริหารจัดการกระบวนการในการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่พัฒนาโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน และข้อที่มีระดับการบริหารจัดการต่ำสุด คือ ชุมชนมีการบริหารจัดการควบคุมมากเกินไปจนเกิดความผิดพลาดในการพัฒนาโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน

๒. แนวทางการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์

๑. การประชาสัมพันธ์ (Public Relation) ตามสื่อต่างๆ ในการจัดกิจกรรมและสืบสาน ความเป็นมาของสถานโบราณประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน

๒. การปลูกฝังจิตสำนึก (Conscious) ในการมองเห็นถึงคุณค่าของสถานประวัติศาตร์วัดเขาไม้เดน โดยการให้ผู้สูงอายุมาเล่าเรื่องราวที่มาของสถานประวัติศาตร์วัดเขาไม้เดน ให้เยาวชนได้รับทราบเพื่อสืบทอดเรื่องราวต่อไป

๓. การเสียสละเพื่อส่วนรวม(Sacrifice for Public) ของชาวบ้านในการจัดเวรยามเพื่อทำการดูแล บำรุงรักษา สถานโบราณประวัติศาตร์วัดเขาไม้เดน

๔. งบประมาณที่เพียงพอ (Budgeting) เพื่อการดำเนินการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนให้มีรายได้มากขึ้นและมีกิจกรรมที่เน้นให้ประชาชนให้มีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมดูแลและทำการติดตามผลการดำเนินการของทางที่มากขึ้น

๗. อภิปรายผล

จากการบริหารจัดการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาตร์วัดเขาไม้เดน ต.ท่าน้ำอ้อย อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ ในครั้งนี้ประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

ระดับการบริหารจัดการของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนของโบราณสถานประวัติศาตร์วัดเขาไม้เดน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหนึ่งมาจากชาวบ้านมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามที่ผู้นำชุมชนเป็นคนบอกกล่าว หรือได้รับการกระตุ้นจากผู้นำชุมชนให้ดำเนินการ สอดคล้องกับแนวความคิดของ วิลเลียม ริดเดอร์^๑ ได้กล่าวถึงได้ศึกษาปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่นำเข้ามามีส่วนร่วมว่า บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุน กระตุ้น และจูงใจให้เกิดขึ้น

สภาพปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมอีกประการหนึ่ง คือ ไม่มีการนำเทคโนโลยี หรือความทันสมัยของเทคโนโลยี มาใช้ในการส่งเสริมการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับแนวความคิดของประยูร ศรีประสาธน์^๒ ได้เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง มีรายได้ต่อวันในการหาเลี้ยงตัวเองและครอบครัว จึงไม่มีเวลาในการติดตามและกำหนดมาตรฐานในการดำเนินงาน และความสนใจในการสืบสานอนุรักษ์สถานประวัติศาตร์วัดเขาไม้เดน สอดคล้องกับงานวิจัย ปัญญา ธนะสมบัติ^๓ ได้ศึกษาปัจจัย

^๑ อัญชลี รัชกุล, การรับรู้ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของประชาชนต่อบาบาทของตำรวจชุมชนประจำตำบล, *การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , ๒๕๔๑).

^๒ ประยูร ศรีประสาธ, รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาปทุมธานี, *การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๒)

^๓ ปัญญา ธนะสมบัติ, ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชุมชนตามข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรศึกษาที่จังหวัดปทุมธานี, *การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๕)

ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบทและชุมชนตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อโครงการที่สำคัญได้แก่ การมีภาระในการประกอบอาชีพ ขาดการประชาสัมพันธ์จากผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานรัฐ ตลอดจนความพร้อมของอุปกรณ์ในการดำเนินการมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ สอดคล้องกับแนวความคิดของมานิตย์ มัลวงศ์ ว่าทรัพยากรที่ใช้ในการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จหรือมีศักยภาพที่ดีขององค์กรต้องมีการเพียงพอ และมีคุณภาพในการดำเนินการด้วย ทั้งนี้ สภาพปัญหาที่ชาวบ้านไม่มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับที่มาของโบราณสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดนแต่เยาวชน และผู้มาเยือน สอดคล้องกับแนวความคิดของพิสน์ ประธาน ที่อธิบายถึงทรัพยากรที่สำคัญในการบริหารจัดการที่ดี ต้องประกอบด้วยความรู้ในการปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหา บางครั้งการอาศัยเทคนิคทางการบริหารอย่างเดียวยังไม่เพียงพอสำหรับการบริหารองค์การ นักบริหารยังต้องอาศัยความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อความเข้าใจ เพื่อการวิเคราะห์ ตลอดจนการคาดคะเนแนวโน้มในอนาคตอีกด้วย ดังนั้นเทคนิคเพื่อการบริหารจึงควบคู่ไปกับ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและเผยแพร่ด้วย

แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ควรมีงบประมาณที่เพียงพอเพื่อการดำเนินการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนให้มีรายได้มากขึ้นและมีกิจกรรมที่เน้นให้ประชาชนให้มีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมดูแลและทำการติดตามผลการดำเนินการของทางที่มากขึ้น สอดคล้องกับแนวความคิดของมานิตย์ มัลวงศ์ ว่าทรัพยากรที่สำคัญในการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จ มีคนเป็นหัวใจในการบริหารองค์การ และคนจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การและการดำเนินการอื่นๆด้วย และสอดคล้องกับแนวความคิดของพิสน์ ประธาน ว่าการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จบุคคลต้องมีความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์และต้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง และพร้อมในการเผยแพร่ความรู้ด้วย และควรมีการเสียสละเพื่อส่วนรวมของชาวบ้านในการจัดเวรยามเพื่อทำการดูแล บำรุงรักษาสถานโบราณประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดนหรือองค์การ สอดคล้องกับแนวความคิดของสุธี สุทธิสมบูรณ์ตลอดจนมนัส นพรัตน์^๕ ที่มีการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลปากแพรก พบว่าประชาชนในท้องถิ่นทราบและรู้ปัญหาและรู้ที่มา สภาพทั่วไปของตน การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจะได้รับการตอบสนองความต้องการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้รวดเร็วขึ้น หากเป็นการบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดน ประชาชนในท้องถิ่นต้องรู้ถึงที่มา สภาพทั่วไปของชุมชนและท้องถิ่นด้วย และสมาน รังสียกฤษฎ์^๖ ว่าสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จต้องมีการทำงานร่วมกันของบุคคลในองค์การ ในชุมชนในการบริหารจัดการในการดูแล องค์การหรือสิ่งมีค่าของ

^๕มนัส นพรัตน์, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลปากแพรก, การศึกษามหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑).

^๖สมาน รังสียกฤษฎ์, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๓๗), มปป.

ชุมชน และสอดคล้องกับโคเฮน และอ์พฮอฟ^๖ ว่าการมีส่วนร่วมที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์การ นั้นประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการควบคุมดูแล และปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วย และสอดคล้องกับแนวความคิดของประเวศ วะสี^๗ ถึงการพัฒนาแบบยั่งยืน ประชาชนต้องมีการรวมตัวกันในการดูแลและบริหารจัดการองค์การ การรวมตัวที่อยู่ในลักษณะการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนต้องดูแลการปฏิบัติให้มีมาตรฐานที่ดี และมีความถูกต้องเหมาะสม

๘. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของชุมชนในพื้นที่และชุมชนพื้นที่อื่นๆ หรือชุมชนใกล้เคียง
๒. ควรศึกษากระบวนการหรือเกณฑ์ในการดำเนินงานที่มีมาตรฐานของการจัดกิจกรรมการดำเนินงานของสถานประวัติศาสตร์เพื่อนำไปเป็นมาตรฐานการดำเนินงานต่อไป
๓. ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสถานประวัติศาสตร์วัดเขาไม้เดนว่าอยู่ในระดับใด และศึกษาแนวทางการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานอื่นในการบริหารจัดการสถานประวัติศาสตร์ต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ

ประเวศ วะสี. **แต่คุณครูก็ลายนมิตรของสังคม**. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, ๒๕๓๘, มปป.
 สมาน รังสียกฤษฎ์. **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๓๗.

^๖ซูชาติ พ่วงสมจิตต์, การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร, **การศึกษาคุชฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐)

^๗ประเวศ วะสี, **แต่คุณครูก็ลายนมิตรของสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, ๒๕๓๘), มปป.

(๒) วิทยานิพนธ์

ชูชาติ พ่วงสมจิตต์. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานครฯ **การศึกษาคุณวิบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

ประยูร ศรีประสาธ. รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ปทุมธานี. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๒.

ปัญญา ธนะสัมบุญ. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชุมชนตามข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรศึกษาที่จังหวัดปทุมธานี. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๕.

มนัส นพรัตน์. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปากแพรก. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

อัญชลี รัชกุล. การรับรู้ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของประชาชนต่อบาบาทของตำรวจชุมชนประจำตำบล. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

๒. ภาษาอังกฤษ

(I) Book:

Ikujiro Nonaka, and Hirataka Takeuchi, **The Knowledge Creating Company : How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation**, New York, [u.a]: Oxford University Press, 1995.

Margaret J. Wheatley, **Leadership and the New Science : Discovering order in chaotic world**. 2ndEdition, San Francisco : Berrett-Koehler Publishers, 1999.